

Na osnovu člana 35. stav 1. tačka 1.1. Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo, kao i u skladu sa članom 1. stav 1. i članom 8. stav 1. i stav 2. tačka 2.3. Zakona br. 04/L-155 o platnom sistemu, Odbor centralne Banke, na sastanu održanom 26. decembra 2019. godine, usvojio je ovu:

UREDBU O INSTRUMENTIMA ELEKTRONSKOG PLAĆANJA

Poglavlje I Opšte odredbe

Član 1. Cilj i delokrug

1. Cilj ove Uredbe je određivanje uslova, zahteva i postupaka za izdavanje i korišćenje instrumenata elektronskog plaćanja, kao i određivanje načina prenosa informacija tokom korišćenja ovih instrumenata elektronskog plaćanja.
2. Predmet sprovođenja ove Uredbe su banke i institucije ovlašćene od strane Centralne banke Republike Kosovo (CBK) da obave usluge sa instrumentima elektronskog plaćanja.
3. Odredbe ove Uredbe se ne primenjuju u ovim slučajevima:
 - 3.1. Instrumenti plaćanja u obliku papira;
 - 3.2. Elektronski nalozi inicirani od strane banaka za obavljanje međusobnih plaćanja u platnom sistemu.

Član 2.

Definicije

1. Svi izrazi u ovoj Uredbi imaju isto značenje kao izrazi određeni Zakonom br. 04/L-155 o platnom sistemu i/ili sledećim definicijama, za potrebe ove Uredbe:

- 1.1. **Elektronski novac** – je monetarna vrednost registrovana u elektronskom ili magnetnom obliku, koja se izdaje prijemom novčanih sredstava za potrebe izvršenja transakcija plaćanja i koja predstavlja obavezu izdavaoca elektronskog novca prema svom primaocu, koji je fizičko ili pravno lice, za razliku od izdavaoca elektronskog novca;
- 1.2. **Elektronsko plaćanje** – je transakcija plaćanja, izvršena putem kartice koja sadrži magnetnu traku, mikro sklop (čip) ili identifikacioni kod i koristi se na terminalu elektronskih plaćanja, u terminalu prodajne tačke (POS) itd., ili putem bankarske aplikacije koristeći elektronska sredstva komuniciranja;
- 1.3. **Instrument elektronskih plaćanja (IEP)** – je instrument koji omogućava nosiocu računa da izvrši elektronsko plaćanje. Ovde se obuhvataju kako instrumenti plaćanja sa pristupom na daljinu, tako i instrumenti elektronskog novca;
- 1.4. **Instrument plaćanja sa pristupom na daljinu** – je instrument koji omogućava nosiocu računa da pristupi novčanim sredstvima u svom računu, obično preko ličnog broja za identifikaciju i/ili drugih sredstava za identifikaciju. Ovde se obuhvataju bankarske kartice i ostale elektronske usluge;
- 1.5. **Instrument elektronskog novca** – je instrument plaćanja, za razliku od instrumenta plaćanja na daljinu, koji čuva monetarne vrednosti u elektronskom obliku i omogućava nosiocu da izvrši elektronska plaćanja. Ovaj instrument se može dopuniti monetarnim vrednostima kada god je to potrebno;
- 1.6. **Instrumenti plaćanja u obliku papira** – je nalog za plaćanje podnesen kod pružaoca usluge plaćanja u obliku papira. Ovi instrumenti uglavnom obuhvataju kreditne i debitne transfere u obliku papira;
- 1.7. **Bankarska kartica** – je instrument elektronskog plaćanja izdata od banke ili NBFi-a ovlašćena za pružanje usluga plaćanja, koja može biti debitna kartica, kreditna kartica, ATM, POS ili dopunska kartica, koja se koristi od strane klijenta radi izvršenja transfera novčanih sredstava, osim kartica izdatih od strane trgovaca samo za korišćenje u radnjama ili u mrežama njihovih radnji;
- 1.8. **Račun za plaćanje** - je račun otvoren u banci ili NBFi-u registrovanoj za obavljanje aktivnosti plaćanja i/ili elektronskog novca, u ime jednog ili više korisnika platnih usluga, a koji se koristi za izvršenje platnih transakcija.
- 1.9. **SMP**- Sistem međubankarskih plaćanja u CBK-u;
- 1.10. **Usluge elektronskog bankarstva** – su bankarske usluge realizovane online, kao što su: mobile banking, e-banking itd, koja se vrše putem elektronskih sredstava komuniciranja. Ovim bankarskim uslugama mogu pristupiti klijenti subjekata ove Uredbe, kroz korišćenje raznih sredstava telekomunikacija, kao npr. telefon, mobilni, terminali ili lični računari itd.;

- 1.11. **Mobile Banking** – je usluga koja omogućava nosiocu da koristi telefon ili mobilni radi izvršenja raznih bankarskih transakcija, uključujući mogućnost za izvršenje naloga za plaćanje sa bankarskog računa;
- 1.12. **E-banking** – je usluga, koja dozvoljava nosiocu da ostvari razne bankarske transakcije, uključujući naloge za plaćanje, koristeći internet;
- 1.13. **Neposredno plaćanje** – je elektronsko plaćanje u maloj monetarnoj vrednosti koja je na raspolaganju 24/7/365 i koja rezultira neposrednim međubankarskim kliringom, što podrazumeva kreditiranje platnog računa i potvrdu za izvršioca isplate, u roku od nekoliko sekundi nakon pokretanja plaćanja. Neposredno plaćanje se ostvaruje u zavisnosti od osnovnog instrumenta obavljanog plaćanja kao i sporazuma za kliring i poravnanje;
- 1.14. **PIN (lični broj za identifikaciju)**– je numerički kod koji služi za proveru identiteta nosioca.
- 1.15. **Izdavalac** – je banka ili institucija licencirana i ovlašćena od strane CBK-a, koja na osnovu ugovora izdaje nosiocu na korišćenje instrument elektronskog plaćanja;
- 1.16. **Primalac** – je banka ili institucija licencirana od strane CBK-a, koja na osnovu ugovora sa trgovcem prima elektronska plaćanja pokrenuta od nosioca putem instrumenta elektronskih plaćanja i ostvarenih kod trgovca, putem POS/EFTPOS-a ili virtualnog POS-a. Primalac istovremeno može biti i izdavalac i obratno;
- 1.17. **Nosilac** – je fizičko ili pravno lice, koji na osnovu odgovarajućeg ugovora sa izdavaocem drži IEP;
- 1.18. **Trgovac** - je fizičko ili pravno lice, koji na osnovu sklopljenog ugovora sa primaocem, prima plaćanja sa IEP kroz korišćenje uređaja POS/EFTPOS/virtualnog POS-a;
- 1.19. **ATM (bankomat)** – je elektro-mehanički uređaj koji omogućava podizanje ili deponovanje gotovine, plaćanje usluga, transfer novčanih sredstava između računa, dobijanje stanja računa itd.;
- 1.20. **POS/EFTPOS terminal** – je uređaj koji omogućava korišćenje bankarskih kartica na prodajnom mestu;
- 1.21. **POS virtualni terminal (virtualni POS)** – je sličan uređaj ili aplikacija sa uslugama u POS terminalu, koji omogućava izvršenje transakcija putem interneta ili telefona, putem bankarskih kartica koje funkcionišu u realnom vremenu;
- 1.22. **Online operacija** – je način sa kojim transakcije koje se izvršavaju IEP-om putem elektronskih komunikacionih uređaja između sistema u kom se izvršava ta transakcija i sistema odobravanja izdavaoca kartice ili operatera njene usluge, odobravaju se odmah od ovog poslednjeg blokirajući novčana sredstva na računu nosioca IEP-a;

- 1.23. **Offline operacija** – je način na koji se vrši obrada i odobrenje transakcije sa IEP-om na terminalu, obavlja se bez kontaktiranja izdavaoca;
- 1.24. **Agent/klirinška kuća** – je subjekat koji ima dužnost da izračuna neto pozicije učesnika u sistemu, moguća centralna stranka i/ili mogući agent za poravnanje.
- 1.25. **Međunarodne kompanije za kartice** – su međunarodne kompanije finansijskih usluga koje omogućavaju elektronske transfere novčanih sredstava širom sveta, kao i olakšavaju obrađivanje plaćanja između banaka i trgovaca;

Član 3.

Vrste instrumenata elektronskih plaćanja

1. Instrumenti elektronskih plaćanja, putem kojih se omogućava pristup novčanim sredstvima na bankarskim računima ili registrovanom novcu u elektronskom obliku, za vršenje delatnosti kao: deponovanje/podizanje novca, izvršenje plaćanja i transfera, dopunjavanje monetarnom vrednošću itd., klasifikuju se u:
 - 1.1. Instrumente plaćanja sa pristupom u daljini, što omogućava nosiocu pristup finansijskim sredstvima na njegovom bankarskom računu putem korišćenja elektronskih i tehničkih sredstava, kao što je:
 - 1.1.1. bankarska kartica;
 - 1.1.2. neposredno plaćanje.
 - 1.2. Ostale elektronske usluge, kao što je: mobile banking, e-banking itd.; i
 - 1.3. Instrumenti elektronskog novca.
2. Određivanje vrsta IEP-a prema stavu 1. ovog člana, nema ograničavajući/iscrpljujući karakter i zavisi od daljeg tehnološkog razvoja.

Poglavlje II

Standardi transparentnosti i zaštite klijenta

Član 4.

Uspostavljanje odnosa za izdavanje i korišćenje instrumenata elektronskog plaćanja

1. Odnosi za izdavanje, održavanje i korišćenje IEP-a se uspostavljaju putem sklapanja pisanog ugovora između izdavaoca i nosioca.
2. Ugovor prema stavu 1. ovog člana treba da sadrži najmanje ove uslove:
 - 2.1. Ugovor o držanju i korišćenju IEP-a koji se sastavlja na albanskom jeziku a može se sastavljati i na drugim jezicima u skladu sa važećim zakonima na Kosovu;

2.2. Pre potpisivanja ugovora, izdavalac obaveštava nosioca IEP-a o svim uslovima ugovora, objašnjavajući pažljivo međusobna prava i obaveze;

2.3. Ugovor o održavanju i korišćenju IEP-a treba da sadrži najmanje ove informacije:

2.3.1. ugovorene strane;

2.3.2. vrstu izdatog IEP-a, kao i vrstu uređaja/sredstva u kome nosilac može da koristi ovaj instrument za izvršenje transakcija;

2.3.3. vrste transakcija plaćanja koja mogu da se izvrše sa IEP-om;

2.3.4. trajanje/ krajni rok korišćenja ili period važenja IEP-a;

2.3.5. prepreke koje mogu nastati tokom izvršenja transakcija;

2.3.6. primenjive bezbednosne postupke i obaveze strana u ugovoru;

2.3.7. period u kojem nosilac treba da poravni obaveze koje proizilaze iz transakcija sa IEP-om;

2.3.8. vrstu i iznos tarifa i provizija koja se nadovezuju sa korišćenjem IEP-a kao i uslove za njihovu promenu;

2.3.9. pravila za izvršenje transakcija u stranoj valuti kao i uslove za njihovu izmenu;

2.3.10. pravila za obračun kamatne stope i efektivne kamatne stope, ukoliko se primenjuju za izdati IEP;

2.3.11. prava i postupci podnošenja žalbe u vezi sa IEP-om, kao i proces razmatranja iste;

2.3.12. uslove i rokove u vezi sa obnavljanjem ugovora;

2.3.13. način, rok obaveštenja, uslove za prekid ugovora; i

2.3.14. postupke i posledice u slučaju gubitka, poništenja, zloupotrebe, krađe, falsifikovanja ili kopiranja IEP-a.

2.4. Ugovoru se prilažu sledeći dokumenti:

2.4.1. spisak sa iznosima dozvoljenih limita za obavljanje transakcija, tarifa, provizija i kamatnih stopa kada je to primenjivo, kao i referenca na dan kotiranja stopa kursa razmene koji se primenjuju prilikom korišćenja IEP-a u zemlji i inostranstvu;

2.4.2. opis o načinu korišćenja IEP-a i opreme tamo gde se koristi.

3. Izdavalac dostavlja nosiocu IEP-a samo nakon što se uveri da je klijent informisan i da su

mu objašnjeni uslovi ugovora i međusobna prava i obaveze, nakon potpisivanja ugovora sastavljenog prema ovom članu.

4. Izdavalac treba da pismeno obavesti nosioca o predlozima izmena odredbi ugovora.

Član 5.

Izdavanje i korišćenje instrumenata elektronskih plaćanja

1. Subjekti ove Uredbe imaju pravo da izdaju IEP i da pružaju uslugu elektronskih plaćanja putem IEP-a, samo nakon što budu licencirani/ovlašćeni od strane CBK-a.
2. Subjekti ove Uredbe koji zahtevaju izdavanje nove vrste IEP-a, najmanje jedan (1) mesec pre pružanja usluga elektronskog plaćanja putem novog IEP-a, obaveštavaju pismeno Odeljenje za licenciranje i standardizaciju pri CBK-u u vezi sa IEP-om, načinu pružanja usluge i mogućnostima korišćenja IEP-a, kao i procenu tržišta za ovu uslugu.
3. CBK može u bilo koje vreme da zabrani izdavanje ili korišćenje nove vrste IEP-a ukoliko prema njenoj proceni nisu ispunjeni uslovi ove Uredbe.

Član 6.

Obaveze izdavaoca instrumenta elektronskih plaćanja

1. Izdavalac IEP-a treba ispuniti sledeće uslove:
 - 1.1. Omogućavati nosiocu obavljanje transakcija sa IEP-om;
 - 1.2. Dostaviti nosiocu ili ovlašćenom licu prema važećim zakonima u zapečaćenoj koverti PIN, ili putem drugih načina koji omogućavaju i druge opcije za davanje PIN-a u elektronskom obliku. PIN se može odrediti od izdavaoca ili nosioca IEP-a;
 - 1.3. Pružiti poverljive podatke o bankarskim transakcijama samo za nosioca, u skladu sa pravnim aktima za čuvanje podataka i poverljivosti;
 - 1.4. Propisno registruje i evidentira na bankarskom računu nosioca svaku obavljanu transakciju sa IEP-om nosioca;
 - 1.5. Obezbediti izbegavanje/eliminisanje tehničkih prepreka ili drugih nedostataka, za obavljanje transakcija sa IEP-om;
 - 1.6. Ne izdavati platne instrumente ukoliko nosilac ne zahteva to, osim u slučajevima kada on zamenjuje instrument elektronskog plaćanja korišćenog od strane nosioca;
 - 1.7. Voditi evidenciju u određenom vremenskom periodu prema važećim zakonima kako bi se omogućila identifikacija izvršenih transakcija i ispravljanje grešaka u slučajevima navedenih u ugovoru;
 - 1.8. Obavestiti pismeno i/ili elektronski nosioca o objavljivanju izmene kamatnih stopa kada su one primenjive;

- 1.9. Staviti na raspolaganje nosiocu svaku informaciju o transakcijama, na zahtev poslednjeg pomenutog;
 - 1.10. Pružiti nosiocu mogućnost obaveštavanja u vezi sa gubitkom, krađom, zloupotrebom ili poništenjem IEP-a, tokom 24/7 časova putem raspoloživih sredstava komuniciranja;
 - 1.11. Identifikovati lice koje vrši obaveštenje prema tački „1.10“ ovog stava, kako bi se osiguralo da je on nosilac IEP-a;
 - 1.12. U potpunosti da registruje prijem obaveštenja o predviđenim slučajevima prema tački „1.10“ ovog stava, uključujući prijem podataka u vezi sa identifikacionim brojem IEP-a, lice koje vrši obaveštavanje, datum i tačno vreme prijema obaveštenja kao i ostale dodatne okolnosti;
 - 1.13. Po prijemu obaveštenja prema tački „1.10“ i identifikovanju lica prema tački „1.11“ ovog stava, izdavalac će odmah preduzeti sve neophodne mere za sprečavanje daljeg korišćenja IEP-a, i u slučajevima kada nosilac postupa potpuno nepažljivo ili bude obmanjivan;
2. Izdavalac IEP-a tokom procesa izdavanja i praćenja korišćenja IEP-a će primeniti zahteve važećeg zakonodavstva za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Član 7. Objavljivanje informacije

1. Izdavalac objavljuje u prostorijama u kojima posluje i putem raznih medija, besplatne informacije o:
 - 1.1. Primenjivim kamatnim stopama i efektivnim kamatnim stopama;
2. Vrednosti primenjivih tarifa i provizija. Izdavalac je u obavezi da obezbedi informacije na zahtev nosioca i u vezi sa transakcijama izvršenih putem IEP-a. Ove informacije treba da budu napisane i/ili elektronski, kao i treba da sadrži:
 - 2.1. Referencu koja će dozvoliti nosiocu da identifikuje transakcije, uključujući informacije u vezi trgovca i/ili mesta gde je izvršena transakcija kao i vrstu, datum, vreme i referentni broj izvršene transakcije;
 - 2.2. Iznos transakcije kojom je debitovan račun nosioca, uključujući i iznos transakcije u originalnoj valuti;
 - 2.3. Kamatne stope, moguće provizije i/ili tarife za svaku transakciju, kada se primenjuju; i
 - 2.4. Nove usluge koje može da pruža u vezi sa IEP-om.

Član 8.

Obaveze nosioca instrumenta elektronskih plaćanja

1. Osim zahteva iz člana 6. ove Uredbe, ugovor za instrument plaćanja treba da sadrži i obaveze nosioca, prema kojima on treba:
 - 1.1. da koristi instrument elektronskih plaćanja u skladu sa uslovima i rokovima utvrđenim u ugovoru;
 - 1.2. da čuva u tajnosti svoj PIN/ lozinku i da preduzme sve mere kako ne bi se dozvolio pristup drugog lica;
 - 1.3. da odmah obavesti izdavaoca ukoliko se dogodi barem jedan od ovih događaja:
 - 1.3.1. IEP je poništen, zloupotrebljen, izgubljen, ukraden, falsifikovan ili kopiran;
 - 1.3.2. primećuje neku zloupotrebu, obmanu u vezi sa svojim PIN-om/lozinkom, što omogućava pristup trećim licima u svom računaru;
 - 1.3.3. transakcija sa IEP-om je izvršena bez dobijanja saglasnosti od strane nosioca;
 - 1.3.4. primećuje grešku ili neusklađenost na njegovom računaru ispred izdavaoca.
 - 1.4. da ne upiše svoj PIN/lozinku na vidljivom mestu što omogućava trećem licu da pročita isti;
 - 1.5. da daje potpune i tačne podatke za potrebe identifikacije; i
 - 1.6. da odmah obavesti izdavaoca o promeni svojih ličnih podataka.
2. Obaveštenje o slučajevima predviđenim prema tački 1.3. stava 1. ovog člana se vrši raznim sredstvima komuniciranja, prema definicijama ugovora.
3. Nosilac snosi finansijsku odgovornost za utvrđene gubitke nastale gubitkom ili krađom IEP-a, do trenutka prijavljivanja. Nakon prijavljivanja, nosilac ne snosi više finansijsku odgovornost za utvrđene gubitke, osim u slučajevima kada vrši prevaru.
4. Pored onog što je predviđeno stavovima 1, 2. i 3. ovog člana, nosilac ne snosi finansijsku odgovornost u slučajevima kada je IEP korišćen bez fizičkog prisustva i/ili elektronske identifikacije samog instrumenta, osim u slučajevima prevare ili zanemarivanja. Korišćenje poverljivog koda ili sličnog identifikacionog sredstva, nije dovoljno da se prizna obaveza nosiocu.

Član 9.

Nadoknađivanje/obeštećenje nosioca od strane izdavaoca

1. Osim onog što je predviđeno u stavovima 3. i 4. člana 8. ove Uredbe, izdavalac pokriva finansijske štete izazvane nosiocu, u slučajevima kada:
 - 1.1. Transakcija nije izvršena ili je izvršena greškom od strane izdavaoca, uključujući i

slučajeve kada je transakcija obavljena u ovlašćenim terminalima za korišćenje od strane nosioca, ali koji nisu pod direktnom kontrolom izdavaoca;

- 1.2. Transakcije nisu ovlašćene od strane nosioca, kao i za greške ili netačnosti koje su izazvane od strane izdavaoca u vezi sa održavanjem računa nosioca.
 - 1.3. Izvršena transakcija od strane nosioca u određeno vreme u ili preko uređaja/aplikacije izdavaoca je obavljena sa zakašnjenjem šta je prouzrokovalo nosiocu materijalnu štetu.
2. Nadoknađivanje/obeštećenje finansijskih šteta prema stavu 1. ovog člana, uključuju:
- 2.1. Iznos ne-izvršene ili pogrešno izvršene transakcije, ukoliko postoje takvi slučajevi, kao i odgovarajuću kamatu; i
 - 2.2. Potreban iznos za povraćaj viška na računu nosioca u prethodnom stanju, pre nego što je izvršena neovlašćena transakcija.

Član 10.

Uspostavljanje odnosa za prijem plaćanja putem instrumenata elektronskih plaćanja

1. Odnosi za prijem isplata sa IEP-om se uspostavljaju i određuju putem pisanog ugovora između primaoca i trgovca.
2. Ugovor prema stavu 1. ovog člana treba da sadrži najmanje sledeće uslove:
 - 2.1. Ugovor o prijemu isplata sa IEP-om se sastavlja na albanskom jeziku i drugim jezicima u skladu sa važećim zakonodavstvom;
 - 2.2. Pre potpisivanja ugovora, primalac predstavlja trgovcu sve uslove ugovora, objašnjavajući međusobna prava i obaveze. Ugovor treba da sadrži najmanje sledeće uslove:
 - 2.2.1. ugovorene strane;
 - 2.2.2. vrstu izdatog IEP-a koji će se koristiti za izvršenje transakcija kod trgovca;
 - 2.2.3. primenjive postupke, uključujući i bezbednosne postupke i obaveze trgovca tokom izvršenja transakcija;
 - 2.2.4. period i način izvršenja plaćanja od strane primaoca za trgovca;
 - 2.2.5. slučajevi odbijanja obavljanja plaćanja sa IEP-om;
 - 2.2.6. slučajevi održavanja IEP-a;
 - 2.2.7. postupci u vezi prava na podnošenje žalbi;
 - 2.2.8. uslove i vremenske rokove za obnavljanje ugovora;
 - 2.2.9. način, rok obaveštenja i uslove za rešavanje ugovora.
3. Ugovor ne sadrži nijednu odredbu zabrane za trgovca, da koristi samo sistem

primaoca.

4. Ugovor može sadržati obavezujuće odredbe samo na tehničkom smislu obrade plaćanja sa IEP-om.

Član 11.

Obaveze primaoca isplata sa instrumentima elektronskih plaćanja

1. Primalac, za prijem isplata sa IEP, treba da ispuni sledeće uslove:
 - 1.1. Da otvori žiro račun na ime poslovanja ili trgovca;
 - 1.2. Da omogući prijem i izvršenje transakcija sa IEP-om;
 - 1.3. Da evidentira svaku transakciju i da čuva evidenciju u dovoljnom vremenskom periodu, kako bi se omogućila identifikacija izvršenih transakcija i ispravljanje grešaka u slučajevima određenih u ugovoru;
 - 1.4. Da primeni bezbednosne postupke za garanciju izvršenja transakcija sa IEP-om;
 - 1.5. Da primeni pravne akte za čuvanje podataka i bankarske tajne; i
 - 1.6. Da pismeno obavesti trgovca o predlozima izmena odredaba ugovora.

Član 12.

Standardi za zaštitu nosioca instrumenta elektronskog plaćanja

1. Primalac, ugovorom prema članu 10. ove Uredbe, treba da sadrži u njenom sadržaju nekoliko uslova za zaštitu nosioca IEP-a prema kojima trgovac:
 - 1.1. Može zatražiti od nosioca podnošenje nekog dokumenta za identifikaciju, u slučaju sumnje u njegov identitet, pre prijema isplate sa IEP-om;
 - 1.2. Treba odbiti prijem isplate sa IEP-om prema članu 10. tačka 2.2.5, ove Uredbe, u sledećim slučajevima:
 - 1.2.1. kada IEP postaje nevažeća;
 - 1.2.2. kada se prijavi krađa ili gubitak IEP-a;
 - 1.2.3. kada se ne uklapa ovlašćeni potpis u IEP-u i potpis dokumenta transakcije ili sredstvo identifikacije;
 - 1.2.4. odbijanje nosioca da pokaže svoj identifikacioni dokument ili ukoliko trgovac identifikuje da neovlašćeno lice koristi IEP;
 - 1.2.5. nemogućnost dobijanja potvrde o izvršenoj transakciji;
 - 1.2.6. nedostatak ili netačnost najmanje jednog elementa bezbednosti IEP-a;
 - 1.2.7. sumnja da IEP je falsifikovana/kopirana;

- 1.2.8. nedostatka ovlaštenog potpisa u IEP, ukoliko je to neophodno da se dokaže da je važeća;
- 1.3. Može imati IEP, prema članu 10. tačka 2.2.6, ove Uredbe, u sledećim slučajevima:
 - 1.3.1. prijavljivanje krađe ili gubitka IEP-a;
 - 1.3.2. kada se ne uklapa ovlašćeni potpis u IEP i potpis u kupovnom računu;
 - 1.3.3. korišćenja IEP-a od neovlašćenog lica;
 - 1.3.4. dobijanja naloga od primaoca za zadržavanje IEP-a; i
 - 1.3.5. kada se zaključi da najmanje jedan od bezbednosnih elemenata nije tačan.
- 1.4. Treba da se pobrine za bezbednosne postupke, prema članu 10. tačka 2.2.3 ove Uredbe i da ne objavi neovlašćenim licima lične podatke i/ili broj kartice nosioca kao i da ne dozvoli pogrešno/netačno korišćenje ili falsifikovanje/ kopiranje IEP-a;
- 1.5. Treba prihvatiti izvršene isplate kroz IEP, pod istim uslovima i rokovima kao za plaćanja gotovinom pod istim uslovima, kao i ne treba da primenjuje prema nosiocu proviziju ili dodatne tarife, iznad cena izvršenih plaćanja preko njih.

Član 13.

Standardi transparentnosti izdavaoca drugih usluga elektronskog bankarstva

1. Pored onoga šta je utvrđeno u ugovoru za izdavanje IEP-a prema članu 4. ove Uredbe, izdavalac stavlja na raspolaganje nosiocu pisanu informaciju u vezi sa:
 - 1.1. pravilima elektronskog identifikovanja nosioca;
 - 1.2. pravilima koje treba slediti nosilac u vezi sa izdavanjem naloga za izvršenje transakcija ili korišćenje drugih usluga, navedenih u ugovoru;
 - 1.3. najboljim i najbezbednijim praksama za izvršenje transakcija sa instrumentima plaćanja, koje nosilac treba ispoštovati.
2. Izdavalac stvara mogućnost nosiocu da pristupi novčanim sredstvima na svom računu i da izvrši transakcije putem primene elektronskog plaćanja u svojim elektronskim uslugama, koje se pružaju putem korišćenja sredstava komunikacije kao telefon, internet, mobilni itd.
3. Nosilac, u skladu sa uslovima navedenim u ugovoru, treba da naloži izdavaocu da vrši debit na njegovom računu sa iznosom izvršene transakcije, kao i za tarife i provizije koje su primenjive od strane izdavaoca, ili se angažuje da plati iznos koji duguje pružaocu usluga za plaćanje, u okviru određenog vremenskog perioda.
4. Izdavalac garantuje nosiocu dovoljnu bezbednost za vršenje transakcija putem sredstava komuniciranja, utvrđenim u ugovoru.

5. Izdavalac odmah obaveštava nosioca u slučajevima odbijanja ili ne izvršenja naložene transakcije od strane ovog poslednjeg, kada odbijanje/ne izvršenje proizilazi iz razloga koji ne zavise od izdavaoca.

Član 14. Neopozivost naloga za plaćanje

Nalog koji izdaje nosilac IEP-a za ovlašćenje jedne transakcije se može vratiti samo pre njegovog ovlašćenja. Nakon ovlašćenja transakcije od strane nosioca, nalog je neopoziv osim u slučajevima kada uslovi za korišćenje IEP-a predviđaju drugačije.

Poglavlje III Instrumenti plaćanja sa pristupom na daljinu

Član 15. Vrste bankarskih kartica

1. Bankarske platne kartice mogu biti u obliku:
 - 1.1. **Kartice sa funkcijom gotovine** – koje omogućavaju korišćenje samo na ATM-ima ili *cash* mašinama i dozvoljavaju nosiocima samo podizanje gotovine;
 - 1.2. **Debitne kartice** – koje omogućavaju ovlašćenom nosiocu da ima pristup računu kod nosioca, da vrši kupovinu sa novčanim sredstvima koje ima na raspolaganju na ovom računu i/ili za podizanje *gotovine*, kada ova kartica je kombinovana sa karticom sa funkcijom gotovine;
 - 1.3. **Kartice sa odloženom naplatom** – koja su slična debitnim karticama, osim činjenice da se otplata duga na računu obavlja nakon određenog vremenskog perioda prema utvrđenim uslovima u ugovoru;
 - 1.4. **Kreditne kartice** – daju mogućnost nosiocu da koristi kreditnu liniju. Preko nje, nosilac može kupiti i/ili podizati *gotovinu* na ograničeni iznos. Dozvoljeni iznos kredita treba da se potpuno otplati, na kraju određenog perioda ili može se delimično otplatiti i odložiti, u skladu sa uslovima navedenim u ugovoru;
 - 1.5. **Kartica sa funkcijom elektronskog novca** – to je kartica koja omogućava izvršenje transakcije elektronskim novcem.
2. Bankarske kartice mogu imati i kombinaciju gore navedenih funkcija.

Član 16. Dodatna kartica

Uz saglasnost vlasnika računa i/ili nosioca glavne kartice, izdavalac izdaje dodatnu karticu za isti račun, čiji se ugovor potpisuje i od strane trećeg lica, nosioca dodatne kartice.

Član 17.

Transakcije koje se obavljaju bankarskim karticama

1. Transakcije koje se mogu izvršiti bankarskim karticama su sledeće:
 - 1.1. Podizanje i deponovanje gotovine sa/na ATM terminalu;
 - 1.2. Plaćanje robe i usluga kao i podizanje gotovine sa POS/EFTPOS terminala, kada ova usluga se pruža od izdavalaca;
 - 1.3. Plaćanje robe i usluga kao i transfer novčanih sredstava putem računa sa virtualnog POS/EFTPOS terminala;
 - 1.4. Plaćanje usluga sa ATM terminala;
 - 1.5. Transfer novčanih sredstava putem računa sa ATM terminala;
 - 1.6. Transfer stanja tekućeg računa na depozitu, putem ATM terminala;
 - 1.7. Plaćanje putem interneta (online); i
 - 1.8. Štampanje stanja računa ili dobijanje izvoda o poslednjim transakcijama na računu, kao i izvršenje drugih ne-platnih transakcija, kao na primer,
 - 1.8.1. promena PIN-a na ATM-u, itd.;
 - 1.8.2. određivanje PIN-a na POS-u.
2. Primalac omogućava da se transakcije navedene u stav 1. ovog člana izvrše u svim POS/EFTPOS-ima i ATM-ima ponuđenih i finansiranih sa njegove strane, koji pružaju te funkcije, koristeći bankarske kartice koje su izdate na teritoriji Kosova ili izvan nje, u skladu sa sporazumima sa međunarodnim kompanijama kartica.
3. Izdavalac i primalac ne treba da nametnu tarife prema držaocu za izvršene transakcije sa karticama za plaćanje roba ili usluga u POS terminalima finansijskih institucija koje posluje na Kosovu.

Član 18.

Uređaji za korišćenje instrumenata elektronskog plaćanja

1. Na uređaju u kojem se izvršavaju transakcije sa IEP-om ili na vidljivim okruženju oko njega, postavlja se:
 - 1.1. Logo banke primaoca; i

- 1.2. Logo operatera kartica koje može da prima ovaj uređaj.
2. Primalac postavlja uređaje na mestima gde nosioci ili određena grupa nosioca, mogu da imaju slobodan i bezbedan pristup.

Član 19. **Lični identifikacioni broj (PIN)**

1. PIN je lični broj koji identifikuje svakog nosioca, koji koristi IEP. PIN se određuje od strane izdavaoca ili samog klijenta / nosioca kartice.
2. Izdavalac izdaje PIN svakom nosiocu kartice, koji sadrži najmanje četiri cifre koje ga identifikuju. PIN se dostavlja u zapečaćenoj koverti nosiocu u trenutku davanja bankarske kartice ili putem drugih oblika koja omogućavaju druge opcije za davanje PIN-a u elektronskom obliku.
3. Kartica se može koristiti samo sa PIN-om koji je posebno stvoren za nju. Ukoliko nosilac zaboravi svoj PIN, izdavalac stvara novi PIN za tu karticu, u okviru roka određenog u ugovoru ili izdaje novu karticu sa novim PIN-om.
4. PIN se može koristiti na tastaturi svakog POS/EFTPOS ili ATM terminala koji prima bankarsku karticu, za izvršenje transakcija navedene članom 17. ove Uredbe. U zavisnosti od vrste izdavaoca/primaoca, zavisi i korišćenje ili ne PIN-a u POS/EFTPOS.
5. Nosilac može promeniti svoj PIN u ATM/POS terminalu, sa novim PIN-om koji zna samo on, u slučajevima kada izdavalac pruža ovu uslugu.

Član 20. **Vlasništvo kartice i njeno vraćanje kod izdavaoca**

1. Kartica izdata na korišćenje nosioca je vlasništvo izdavaoca.
2. Nakon isteka roka određenog u ugovoru za održavanje bankarske kartice, nosilac vraća karticu izdavaocu u okviru roka koji je određen u ugovoru, ukoliko to zahteva izdavalac.

Član 21. **Poravnanje plaćanja**

Poravnanje plaćanja u evrima ili drugim valutama vršena bankarskom karticom izdatom na teritoriji Kosova se obavlja kroz međunarodne ili lokalne kompanije kartica i/ili odgovarajućih banaka, u skladu sa bilateralnim ili multilateralnim sporazumima sklopljenim između izdavaoca/primaoca sa međunarodnim kompanijama kartica.

Poglavlje IV

Izveštavanje i zaštita informacije tokom korišćenja IEP-a

Član 22.

Izveštavanje ispred CBK-a

1. Izdavalac ili primalac, izveštava CBK-u prema važećim propisima i formatu utvrđenom u metodologiji izveštavanja o instrumentima plaćanja, sledeće informacije:
 - 1.1. Broj i vrstu izdatih elektronskih instrumenata plaćanja;
 - 1.2. Broj, vrstu i iznos transakcija izvršenih elektronskim instrumentima plaćanja;
 - 1.3. Broj trgovaca sa kojima je primalac sklopio ugovor o primanju plaćanja putem instrumenata elektronskog plaćanja;
 - 1.4. Broj terminala ATM-a i POS/EFTPOS kojima oni raspolažu;
 - 1.5. Registrovani pokušaji za izbegavanje ili kršenje pravila; i
 - 1.6. Bilo koje druge podatke koji se traže metodologijom izveštavanja o instrumentima plaćanja.

Član 23.

Metodologija izveštavanja

CBK izrađuje metodologiju izveštavanja o instrumentima plaćanja u cilju prikupljanja informacija od izdavaoca, kako bi se procenili i kontrolisali sistemi plaćanja, kao i za statističke potrebe. Bez obzira na to, CBK može ponovo da, prema potrebi i slučaju, zatraži dodatne informacije koje se smatraju neophodnim, sa ciljem ispunjavanja nadzorne odgovornosti.

Član 24.

Zaštita ličnih podataka

1. Informacije o platnim transakcijama su zaštićene i obrađene prema važećem zakonodavstvu i izdavalac/primalac drži i čuva pouzdanost podataka nosioca/trgovca koji koristi/prihvata elektronske instrumente plaćanja. Ova obaveza je deo ugovora između strana.
2. Informacije koje se prenose u trenutku plaćanja, u nijednom slučaju ne smeju ugroziti zaštitu ličnih podataka.
3. Izdavalac ili primalac će preduzeti potrebne mere tako da niko drugi osim njega nema priliku da pročita lične podatke nosioca prilikom korišćenja instrumenta elektronskog plaćanja.
4. Lični podaci nosioca, u vezi sa njegovim radnjama, mogu biti objavljeni samo u slučajevima koji su dozvoljeni i izričito predviđeni važećim zakonodavstvom.

Poglavlje V

Završne odredbe

Član 25.
Sprovodljivost zahteva Uredbe o efektivnoj kamatnoj stopi i ostali zahtevi za objavljivanje

Pored zahteva ove Uredbe, finansijske institucije trebaju da prilikom izdavanja i korišćenja IEP-a sprovode sve zahteve Uredbe o efektivnoj kamatnoj stopi i zahteve o objavljivanju, kao i važećeg zakonodavstva o finansijskim proizvodima i uslugama.

Član 26.
Ukidanje

Stupanjem na snagu ove Uredbe, ukida se Uredba o instrumentima elektronskog plaćanja usvojena od strane Odbora CBK-a 31. avgusta 2017. godine.

Član 27.
Korektivne mere i civilne kazne

Svako kršenje odredbi ove Uredbe će biti predmet mera poboljšanja i kažnjavanja, kao što je definisano važećim zakonodavstvom.

Član 28.
Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu 1. februara 2020. godine.

Flamur Mrasori

Predsednik Odbora Centralne banke Republike Kosovo